

קבצי הערות התמימים ואנ"ש ללקו"ש חלק י"ח שיחה ה' לפרשת בהעלותך

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון קיא (תשל"ט)

ב. בלקו"ש פ' בהעלותך ש.ז. (הערה 38 [בשוה"ג]):
"להעיר מתוד"ה על כתובות (מה, ב [כן צ"ל ולא כנדפס
מד, ב]) דעיר שרובה עכו"ם בטלה קדושת היקף חומה
(ואין משתלחין ממנה מצורעין) "עכ"ל.

ולכאורה הפי' בזה להוכיח מ"ש שאף שבזה"ז הדין
דצריך שילוח מצורע חוץ לעיר המוקף חומה (או לדעת
הצל"ח וכו' מירושלים), הרי זה מצד שנוגע לקדושת העיר
וזה חובה על הציבור או ב"ד לשלחו, אבל המצוה ד"בדד
ישב"י"ל שאינו נוגע לקדושת המחנות אלא בזמן שהן
בהתיישבות דבנ"י. וע"ז מוכיח מתוס' הנ"ל שיש ענין
של התיישבות בערי חומה מלבד הקדושה שבזה, אלא שהתוס'
ס"ל דאם אין התיישבות בנ"י בטלה גם הקדושה, ולרש"י
י"ל שאף שהקדושה ישנה, אבל בזה רש"י מודה שכיון
שחסר בהתיישבות בנ"י אין כאן הדין ד"בדד ישב".

והנה עפ"י זה דדעת התוס' דשילוח מחוץ למחנות
בטל בזמן שרובה עכו"ם, לכאורה אינו מתאים תי' הצל"ח,
דאפילו לפי שיטתם שבזמן שאין היובל נוהג אינו נוהג
דין שילוח, וע"ז תי' בצל"ח דעכ"פ ליושבי ירושלים
נוהג (וכתב ע"ז בתחילת הערה 38 שלכאורה מדברי התוס'
ברכות שם "והאין הי' מדבר ר' יוחנן מדבר שלא נוהג
בימיו" משמע שלא ס"ל כמ"ש בצל"ח), אבל עפ"י זה, לא
רק שלא ס"ל כהצל"ח הרי אין יכולים לסבור כהצל"ח,
דהרי בזה"ז ירושלים רובה עכו"ם ואין מצורעים משתלחין
מעיר שרובה עכו"ם.

ויל"ל דזה שכתבו בתוס' שבטלה הקדושה ה"ז רק
בשאר ערי חומה, אבל בירושלים מודים התוס' שלא בטלה,
דהנה בטעם ביטול הקדושה בזמן שרובה עכו"ם כתב ברש"י
שם בכתובות שלא ידע מקורו, אבל בחידושי רבינו יונה
(סנהדרין מ"ב) כתב דעיר שרובה עכו"ם בטלה קדושתה
משום "דמחנה גויים" היא ולא מחנה ישראל (ובביאור
הגר"א או"ח סי' תרפ"ח הראה מקור לתוס' מירושלמי פ"א
ה"א דמגילה). והנה בספרי פ' נשא דיהושע קידש עיירות
המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל, וא"כ בעיר שרובה
עכו"ם דהוי מחנה גויים בטלה הקדושה, דמחנה ישראל
הוא תנאי בקדושת ערי חומה, אבל שאני בין קדושת ערי
חומה לירושלים, דערי חומה נתקדשו מכח דין כיבוש,
אבל קדושת ירושלים נתקדשה לא מדין כיבוש לבד אלא
גם מדין שכינה, וכמ"ש הרמב"ם (פ"ו הט"ו מהלכות בית
הבכירה) "ושכינה אינה בטילה".

ועוד אפשר לחלק בין ערי חומה לירושלים עפ"י
מ"ש הגר"ח (פי"ב הט"ז מהלכות שמיטה ויובל) דמסתימת
דברי הרמב"ם מתבאר דערי חומה אין להם כלל קידוש
בפ"ע, ורק ע"י קידוש הארץ הם מתקדשים ממילא בקדושת
ער"ח, דכן הוא הגזה"כ דהמוקפות חומה בשעת קידוש
הארץ תחול עליהן קידוש ער"ח. אבל קדושת ירושלים
היא עפ"י מלך ונביא, אורים ותומים וסנהדרין של ע"א
ובשתי תודות וכו', וא"כ יש לחלק דקדושת ירושלים
חמורה יותר ואינה מתבטלת כשרובה עכו"ם.

ועפ"ז י"ל דרש"י לשיטתו בערכין (לב) שכתב
דקידוש של ערי חומה הי' בפני עצמו ע"י שתי תודות,
ס"ל דאין בכח לבטל הקדושה ע"י רובה עכו"ם. אבל תוס'
י"ל דס"ל כהגר"ח בדעת הרמב"ם, שלא הי' קידוש בפני
עצמו ולכן אינו חמור, ולכן אפשר להתבטל, אבל קדושת
ירושלים אינה מתבטלת, ושפיר י"ל דתוס' בכתובות
דיברו מערי חומה ולא מירושלים.

מנחם מענדל קוזלובסקי

קובץ הנ"ל גליון קיב

ג. בלקו"ש פ' בהעלותך ש.ז. מבאר הענין דמרים הוצרכה להסגר מחוץ למחנה, ולכן הוכרחו ישראל להשאר שם שיהי' גדר של מחנה, עיי"ש באריכות.

ויש להעיר בעצם הענין ממ"ש במשך חכמה (לבעל האור שמח) וז"ל: "דהיו סמאים מדרך ארץ... (רש"י) ובכ"ז קראן ה' פתח אהל מועד, אף דטבו"י דבע"ק משתלח חוץ למחנה שכינה, ובע"ק משתלח חוץ לשני מחנות, בכ"ז התירן הש"י לא עפ"י הוראת שעה, רק כי כ"ז שהוגללו הפרכת מותרין זבין ומצורעין ליכנס יעוי' מנחות צ"ה בשם ר' אליעזר.

והנה בירושלמי שבת כלל גדול ה"ב מה בנין הי' במשכן כו' ולא לשעה הי', אמר ריב"ק מכיון שהיו חונים ונוסעים עפ"י הדבור כמו שהוא לעולם, וא"כ כאן דכבר הריעו ונסעו המחנות החונים קדמה (כמבואר ברשב"ם בשם מכילתא יעוי"ש) והגיע הזמן ליסע, כמו דפרקו את אהמ"ע ובטלה קדושת המחנות. וכה"ג אמר בפ"ק דמנחות (דף ח') נפרקה כו' נפרסה לחמה כו' אלא כיון שהגיע זמנה לפרק כמו דנפרקה דמי, שבטל הקביעות, דכל עיקר הקביעות הוא משום שעפ"י ה' יחנו [וכן מבואר בעירובין נ'] וכיון דכבר עפ"י הדבור הגיע זמן לפרק בטלה קדושת המחיצות, אבל כיון שהשם ציווה לחנות, שוב כמאן דקבוע דמי ושוב הדרה קביעות המחנה ותסגר מחוץ למחנה ודו"ק היטב", עכ"ל.

אחד מהתמימים דמאריסטאון

מצורע בזמה"ז

ז. בלקו"ש בהעלותך תשל"ט (סעי' ה') מבאר והחקירה בדין מצורע באם הענין דבדד ישב מחוץ למחנה מושבו הוא ענין צודי - מצד טומאתו צריך להיות מחוץ למחנה, או שזה תנאי וענין חיובי בטהרת המצורע - שיהי' מחוץ למחנה, והנפק"מ במצב שאין שייך הענין דמחוץ למחנה (שאינן מציאות של "מחנה") האם זה מעכב לטהרתו.

ומוכיח שממעשה מרים "וחסגר מרים מחוץ למחנה וגו'" אפשר ללמוד שנוגע צד החיוב שיהי' "מחוץ למחנה מושבו", עי"ש בארוכה. ומבאר שזה יכול להיות נוגע גם עכשיו להלכה למעשה, היות שדין המצורע - כל' הרמב"ם (הל' טומאת צרעת פי"א ה"ו) וז"ל: טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוץ לארץ בפני הבית ושלל בפני הבית, ולפי"ז עפ"י הדיעות שהדין וקדושות (מחנות ו) ירושלים אינו שייך עכשיו נמצא שהמצורע אינו יכול לבוא לטהרתו עכשיו, היות שנוגע צד החיוב שיהי' "מחוץ למחנה מושבו".

ובשוה"ג להערה 36 מציין להרמב"ם סוף הל' טומאת צרעת ד"אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל" - הובא בלקו"ת תזריע (כב, ב) ומפרש "שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן מפני שאינם מצויין כלל...אך מעשה ניסים הם".

שעפי"ז דורש ביאור מה שאומר בפנים השיחה כנ"ל שזה יכול להיות נוגע עכשיו להלכה למעשה, דהרי וכנ"ל "אינם מצויין כלל...אות ופלא הי' בישראל", ובפרט לפי הביאור בלקו"ת שם שזה שייך דוקא אל מי שהוא מדרגת אדם - (אדם כי יהי' בעור בשרו) שמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים והבחי'.

שלמע' יכול להיות וכו'...בחי' התחתונה שבו לא נתברר הרע והפסולת ממנו, ונולדים סימנים בגשמים כבשרו...לכן אין נגעים נהוג בזמנינו זה, דהיינו שאין מצויין בבנ"א מפני שהם מורים על התבררות וכו', וזה אינו בנמצא אצלנו, שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות עי"ש, ולפי"ז איך שיין לומר שזה נוגע עכשיו להלכה למעשה.

וי"ל בזה ובפשטות שמה שמבאר בהשיחה שזה יכול להיות נוגע גם עכשיו להלכה למעשה הוא מצד הדין, היות שדין טהרת המצורע נהג גם עכשיו וכמובא מהרמב"ם הנ"ל, ז.א. שאילו יצויר שהי' מציאות כזה אפשר לדון בזה כנ"ל, אבל בנוגע לפועל ממש הנה "אינו נהוג בזמנינו זה אחר החורבן מפני שאינו מצויין כלל", כמובא מלקו"ת שם.

וזהו ג"כ מה שבהערה הנ"ל (כשמציין להרמב"ם סוף הל' טומאת צרעת דאינו ממנהגם של עולם וכו') הנה מתחיל אבל ראה וכו', וזהו בהמשך למה שמביא בפנים השיחה מהרמב"ם שדין מצורע נהג בזמנה"ז, לכן כותב אבל ראה במ"א ברמב"ם שלפועל הנה אין זה נהוג עכשיו.

הרב אברהם בער בלעספסקי

משגיח

ישיבה גדולה - מעלבורן

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון קמז (תש"מ)

ד. בלקו"ש פ' בהעלותך תשל"ט ס"ה איתא: "... דאס קען זיין נוגע איצט להלכה למעשה: דער דין איז אז סהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית ...".

ובהערה 36 ע"ז: "אבל ראה רמב"ם הל' טומאת צרעת בסופן ד"אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל" – הובא בלקו"ת תזריע (כב, ב) ומפרש "שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן מפני שאינן מצוין כלל ... אך מעשה נסים הם". עיי"ש, עכלה"ק.

והנה הא דכתב "אבל וכו'" אין הכוונה שסותר מ"ש בפנים השיחה, שהרי יתירה מזו מצינו בענין נגעים "דתניא בית המנוגע לא הי' ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר ...". ועיין שם עוד בענין נגעים (ובענין סורר ומורה ועיר הנדחת), ודו"ק.

הרב ש. ד. הכהן

נחלת הר חב"ד

קובץ הערות התמימים ואנ"ש כפר חב"ד גליון נה (תשמ"ו)

בלקו"ש חלק י"ח פר' בהעלתך שיחה ה' מסביר הרבי שליט"א את פי' רש"י על הפסוק (יב, טו) ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים. רש"י מצטט את המילים והעם לא נסע ומפרש – זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור שנאמר ותתצב אחותו מרחוק.

בלק"ש חלק י"ח פר' בהעלתך שיחה ה' מסביר הרבי שליט"א את פי' רש"י על הפסוק (יב, טו) ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים. רש"י מצטט את המילים והעם לא נסע ומפרש – זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור שנאמר ותתצב אחותו מרחוק.

באות ד' מסביר הרבי שליט"א מהו "הכבוד שחלק לה המקום. (מובא, בשינוי קצת, מתרגום שע"י מכון לוי יצחק): אילו לא חיכו ישראל במחנה לשון חניה, במשך שבעת ימי הסגירה של מרים לא היה מתקיים אז הציווי מחוץ למחנה כיוון שלא היה המושג של מחנה המתקיים רק בעת חנייתם. וזה "הכבוד" שחילק לה

המקום שכל ישראל יתעכבו בחניה עוד שבעה ימים נוספים בחניה בכדי שיתחילו מיד – תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה.

לקמן באות ז' שואל הרבי שליט"א מהי המידה כנגד מידה בין "הכבוד שחלק לה המקום כנגד שעה אחת שנתעכבה למשה, הרי שם היה ענין הקשור לפיקוח נפש של משה וכיצד מותאם הכבוד שחלק לה המקום (תירוץ עיין שם מאות ח' התירוץ ובאות ח') וכן צריך להבין כיצד מתאים הכבוד שכל ישראל יתעכב בשביל מרים בגלל שהיא התעכבה למשה ובפרט שזה ילד (כמו ששואלת הגמ' בב"ק פ"ו ע"א, ב. וקטן בר בושת היא? ומתרצת אין כדאמר רב פפא דמיכלמו ליה ומיכלם. הכא נמי דמיכלמו ליה ומיכלם. ומסביר רש"י: כשמזכירים לו בושת ומכלימין אותו בה מצטער. ז"א שבשעת מעשה אין לו בושת וכן לגבי כבוד שקטן אינו מרגיש כבוד על כל פנים תינוק בן שלשה חדשים כמו שהיה משה בטח שלא מרגיש)

אך הענין הוא שמדובר פה על משה רבנו שהוא מושיען של ישראל והוא גואל ראשון וגואל אחרון ומוכן מאליו שכל אחד מישראל בכל הדורות היה מכבד למי שאיזו שהוא פעם זכה לתת כבוד למשה, בין כשהיה משה קטן או גדול. ובפרט כפי שמסביר הרבי שליט"א באות ח' שהכבוד שנתן מרים קיצר זמן צער של משה לכן כל העם יתעכב וכבדו את מרים.

הת' יחזקאל ב. טאניס
תות"ל כפ"ח

הרב שבתי סלביצקי
בית חב"ד אנטוורפן

בדין מצורע המשתלח מערי החומה

הבית לוקה שמונים... [ה"י] וכשם ששילוח טמאים מן המקדש בעשה כך אם נכנסו עוברים בל"ת שנאמר ולא יטמאו את מחניהם זה מחנה שכינה¹.

ולכאורה זה קשה מאי שנא מצורע שנכנס לירושלים שלוקה מנכנס לערי חומה שאינו לוקה. דהרי מקור הדברים שמצורע משתלח מערי חומה הוא במשנה כלים פ"א מ"ז "ערים המוקפות חומה מקודשות ממנה שמשלחין מתוכן את המצורעין".

ומבאר הר"ש שם שע"ד דכתיב בבע"ח "בית מושב עיר חומה" ודרשי' "מושב עיר" – עיר המוקפת חומה מימות יהושע עד"ז כאן, ומביא שם מש"כ בספרי בפרשת נשא "וקדש יהושע את כל עיירות המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל וברא"ש שם מוסיף שמסתמא מה שקידש יהושע ערי חומה היינו לשלוח מצורעין".

ולפי"ז מחנה ישראל כוללת בתוכה הן את ירושלים והן את כל ערי חומה א"כ מכיון שהמצורע משתלח ממחנה ישראל מ"ש ירושלים (שלוקה) מכל ערי חומה (שאינו לוקה)?

יתירה מזו בפסחים ס"ז איתא "אמר רב חסדא מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור שנאמר בדד יושב מחוץ למחנה מושבו... הכתוב ניתקו לעשה. איתביה מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו בארבעים".

א. איתא ברמב"ם פ"ג מהלכות ביאת מקדש ה"א: מצות עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. [ה"ב] זה המחנה האמור כאן הוא מחנה שכינה... שומע אני שהמצורע והזב וטמא מת שלשתן במקום אחד? ת"ל במצורע: בדד יושב מחוץ למחנה מושבו זה מחנה ישראל שהוא מפתח ירושלים ולפנים... לפיכך משלחין את המצורע חוץ לג' מחנות שהוא חוץ לירושלים... [הלכה ג'] ומשלחין זבין וזבות... חוץ להר הבית. [ה"ה] החילי משלחין ממנו עכו"ם וטמאי מת.

ולכאורה קשה מאי שנא שהמצורע משתלח חוץ לג' מחנות שהוא מפתח ירושלים דהרי הרמב"ם (בפ"י דהלכות טומאת צרעת ה"ז) פסק דין מצורע שיהיה לו מושב לבדו חוץ לעיר שנאמר מחוץ למחנה מושבו ודבר זה בעיירות מוקפות חומה בארץ ישראל בלבד. הרי שהמצורע אינו משתלח רק מירושלים אלא מכל ערי חומה?

ב. ובהלכות ביאת מקדש (שם ה"ח) כתב הרמב"ם: "הטמא המשולח מהר הבית אם נכנס עובר בל"ת ואל יבוא אל תוך המחנה זה מחנה לויה וכן המצורע שנכנס לירושלים לוקה אבל אם נכנס לשאר הערים המוקפות חומה אע"פ שאינו רשאי לפי שנאמר בדד יושב אינו לוקה. [ה"ט] נכנס המצורע להר

(1) עי' מקדש דוד סי' ל"ח אות ג' שהקשה שקדושת החיל מדרבנן ואם כן למה לוקה, ועי' פיה"מ להר"מ כלים פ"א שם.

והנה מזה שמביאים את הפסוק בדד ישב מחוץ למחנה מושבו משמע דאייר גם בערי חומה (שהרי הר"מ (בטו"צ שם) כתב שמפסוק זה לומדים שמשלח מבתי ערי חומה) וע"ז דנה הגמרא אם לוקה ולרבי מאיר שפסק שלוקה (וכמו שביאר הכס"מ בביאת מקדש שם ה"ח שפסק כר"ש) א"כ לכאורה צריך ללקות גם בנכנס לערי חומה? ועי' רש"י שם ד"ה לפני ממציתו "מחיצה שנאסר להכנס בה דהיינו לפני מחומת כל ערי ישראל כדאמר לקמן מצורע משתלח חוץ למחנה ישראל" הרי מבואר להדיא שאיירי שם בכל ערי ישראל ולוקה בכולהו?

ג. ועוד הקשו האחרונים (צל"ח ואור חדש פסחים שם) דבגמ' שם איתא דמ"ד מצורע הנכנס לפני ממציתו לוקה ס"ל שזבין ומצורעין שדחקו ונכנסו לעזרה בפסח אינם חייבים ודיניהם כטמאי מתים ואילו הרמב"ם מזכי שטרא לבי תרי, מחד פוסק שמצורע שנכנס לירושלים הרי הוא לוקה ומאידך בפ"ו מהל' ק"פ ה"ח פסק דלא כר"א אלא שזבין ומצורעין אסורין בק"פ?

עוד הקשה הכס"מ (בה"ט שם) מדוע כתב הר"מ נכנס להר הבית לוקה שמונים ולא משמעין יתירה מזו שנכנס למקדש לוקה ק"כ?

ועוד הק' הכס"מ (ה"י שם) מדוע כתב הר"מ ש"ולא יטמאו את מחניהם" זה מחנה שכינה, הרי לאו זה אזיל גם על מצורע שאינו נכנס למחנה שכינה?

עד"ז יש כמה דקדוקים ברמב"ם ומהם: א. מדוע במצורע דוקא נקט שלוקה ואילו בטמא שנכנס להר הבית כתב "עובר בל"ת". ב. מדוע בה"ח כתב "הטמא המשולח מהר הבית" ואילו בה"י גבי מחנה שכינה כ' "כשם ששילוח

טמאים מן המקדש בעשה כך אם נכנסו". ג. צ"ב מדוע בהל' טומאת צרעת (פ"י ה"ז) המוזכר לעיל כתב הרמב"ם רק הך דינא שמצורע משתלח מבתי ערי חומה ולא הזכיר כלל הא דמשתלח (מירושלים ו) ממחנה לוי ושכינה? וכן צ"ב מדוע לא הזכיר הר"מ בהל' טמאי משכב ומושב דזבין משתלחין מהר הבית וכן לא הזכיר בט"מ דין שטמאי מתים משתלחין חוץ לעזרה ומ"ש דין מצורע שהזכירו במקומו?

עוד קשה דהרמב"ם פ"ט דסנהדרין ה"ב מנה כל הל"ת שלוקין עליהם ובאות כ"ב מנה שם: "זב וכיר"ב שנכנס להר הבית", ותמה בתו"ט (פ"ק דכלים מ"ח) מדוע לא מנה הר"מ מצורע שנכנס לירושלים שלוקה ובחידושי מהר"ח שם כתב להגיה "זב וכיר"ב שנכנס לפני ממציתו" וכולל זב ומצורע וצ"ע?

ד. והנראה לבאר דהנה בדינא דטמאין משתלחין ממקומות המוקדשין וכ"א כדינו יש לבאר ב' טעמים: א. דהוא דין בקדושת המקום דבמקדש אין ט"מ יכול להימצא ובהר הבית אין זב יכול להימצא ובירושלים ובערי חומה אין מצורע יכול להימצא. ב. שהוא דין במצורעין שהם צריכים לצאת ממקום הקדוש להם וכשם שיש למצורע דין של פריעה ופרימה וכו' כך יש לו דין לצאת מירושלים ומערי חומה.

ונראה לומר דחלוק הך דינא דמצורע משתלח חוץ לערי חומה לדינא דמצורע משתלח מירושלים (וזב מהר הבית וט"מ ממחנה שכינה) דדין המצורע המשתלח מערי חומה הוא דין במצורע ואילו מה שמשתלח מירושלים וכן שאר טמאים ממקומם הוא מדין קדושת המקום.

דהרי דינא דמצורע משתלח מערי חומה

(2) יש להעיר מבכורות מב: שצרעת הוי מום וא"כ הוי כה"ג בעל מום ועי' הוריות יב: רש"י משיח שנצטערתי ואכמ"ל.

(3) ובתו"ט הק' שם מדוע לא מביא הרמב"ם ביד החזקה דינא דמצורע משתלח מירושלים וצ"ע דהא כ' בפ"ג ביאת מקדש.

נלמד לשיטת הר"מ מ"חזק למהנה מושב"ר
כמו"ש הר"מ בהל' טומאת צרעת (פ"י ה"ז)
ופסוק זה איתא בפרשת מצורע ולכן שייטי
הר"מ בהלכות ט"ז, משא"כ דינא דמצורע
משתלח מירושלים נלמד כמו"ש הר"מ
מ"וישלחו מן המחנה כל צרוע גו"ו"ואל יבוא",
ולא יטמאו", ועי' להלן פרטי הלימודים וכל
אלו הם דינים במקומות המקודשים, ולא דין
במצורעים.

ה. ומעתה מיושב שפיר הא דהשמיט הר"מ
דינא דהמצורע משתלח מירושלים בהל'
טומאת צרעת משום דדין זה נאמר בהלכות
ביאת מקדש ואינו שייך לדיני הנהגת המצורע
משא"כ הך דינא דהמצורע משתלח מערי
חומה שייך לדיני הנהגת המצורע ומדויק דבר
זה בלשון הרמב"ם שם "דין המצורע שיהיה לו
מושב לבדו..."

ומיושב נמי מדוע השמיט הר"מ הך דינא
בהל' ט"מ ובהל' טמאי משכב ומושב הא
דמשתלחין טמאים ממחנה שכינה או ממחנה
לויה, משום שדינים אלו אינם דינים
בטמאים אלא במקדש וכתבם הר"מ דוקא
בביאת מקדש. משא"כ בשילוח מצורע מערי
חומה שהוא דין במצורע כתבו הר"מ בט"ז.
ועיי'ש בר"מ ט"ז (פ"י ה"ב) "נכנס –
המצורע – לבית הכנסת עושים לו מחיצה...
ונכנס ראשון ויוצא אחרון כדי שיהיה מושבו
לבדו ולא יעמוד עם העם בעירבוב ויטמא
אותם" ומהא דכתב "שיהיה מושבו לבדו
משמע שיש שייכות עכ"פ בדין זה להא
שמצורע משתלח מערי חומה, ומשמע שהוא
דין בהנהגת המצורע ולא דין במקום
המקודש ודו"ק.

ומיושב לפי"ז מדוע כתב הר"מ בהל' ביאת
מקדש פ"ג הלכה א': דהמצורע משתלח
מ"מחנה ישראל שהוא מפתח ירושלים
ולפנים... לפיכך משלחין את המצורע חוץ לג'
מחנות שהוא חוץ לירושלים" וקשה שהרי

משתלח גם מערי חומה כמו"ש בט"ז?
ולהנ"ל מיושב בפשיטות דהרי בהל' ביאת
מקדש איירי בדין שילוח מצורע מצד קדושת
המקום ולא מדיני המצורע, ומדין קדושת
המקום משתלח רק מירושלים, ועי' בפירוש
המשניות להרמב"ם כלים פ"א מ"ז: "רחקנו
המצורע חוץ לשלש מחנות ויצא מן
ירושלים" ועד"ז בחינוך מצ' שס"ב.

ולפי"ז מיושב קושית הצ"ח והאור חדש
באות ג' בסתירת הר"מ מביאת מקדש שפוסק
כר"י שלפ"ד צ"ל שזבין ומצורעין נכנסים
לעזרה בפסח והר"מ שפסק (פ"ז מהל' ק"פ
ה"ח) שזבין ומצורעין אסורין בק"פ א"כ שוב
ס"ל כר"ש וא"כ ניתקו הכתוב לעשה. דבדד
ישב מחוץ למחנה ולא ילקה המצורע הנכנס
לירושלים.

אולם הנ"ל דבדד ישב מלמדינו שהמצורע
משתלח מערי חומה ודין זה אינו נכלל
בשילוח הטמאים דוישלחו מן המחנה כל
צרוע וכל זב, דהרי מדין זה משתלח רק
מירושלים א"כ אין ה"בדד ישב" מנתק את
הלאו לעשה דהרי אינו מיותר (וע"ע בשער
המלך בביאת מקדש שם ובשפת אמת ערכין
לב ע"ב).

ו. ועתה נבוא לסוגית הגמרא בפסחים (ס"ז
ע"א וע"ב) דאיתא שם: אמר רב חסדא מצורע
שנכנס לפנים ממחיצתו פטור שנאמר בדד
ישב מחוץ למחנה מושבו... הכתוב ניתקו
לעשה. איתביה מצורע שנכנס לפנים
ממחיצתו בארבעים. ולהלן שם בגמרא תלו
זאת במחלוקת ר"י ור"ש והר"מ (לביאור
הכס"מ שם) פסק כר"י ודלא כר"ח וקשה למה
בערי חומה לא לוקה?

בביאור "הכתוב ניתקו לעשה" כתבו תוס'
(דלא כרש"י) דכל הטמאים היו בכלל "ולא
יטמאו את מחניהם" ופרט במצורע עשה
להוציאו מכלל האחרים ולנתקו מן הלאו (עי'
תוס' שם ד"ה הכתוב ובחולין דף פ' ע"ב ד"ה

הנח)4. ולפי"ז מאן דס"ל שלוקה ס"ל דלא נתקו הכתוב לעשה והוציאו מכללם של הטמאים אלא דעשה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" איירי בענין אחר מהלאו ב"לא יטמאו מחניהם" והיינו כתב הר"מ דמצד איסור טמאים במצורע משתלח מירושלים, ואילו דין דבדד ישב איירי בערי חומה וממילא אין בו כלל לאו ואינו לוקה. ועד"ז יהיה הפירוש בגמ' לפי שיטת רש"י ומיושב הר"מ ואדרבה מכאן ראייה ומקור לשיטתו, ועי' במאירי שם שביאר את שיטת הרמב"ם ששילוח רעין מערי חומה הוי עשה ואין בו ל"ת. (ובדרך אפשר י"ל דסוגיא דפסחים איירי רק בערי חומה ור"ח ס"ל דאינו לוקה כיון שהוי רק בעשה והר"מ באמת פוסק כר' חסדא (ודלא ככס"מ ואין צריך לדחוק שר"ח לא שמיע ליה הא דר"ח ומיושב ג"כ קושיית הצ"ח והאור החדש בסתירת הר"מ בדין ק"פ ועצ"ע ואכמ"ל).

ועי' במנחות צ"ה "בשעת סילוק המחנות קדשין נפסלין ביוצא וזבין ומצורעין

משתלחין חוץ ממחיצתן... ורמינהו הוגללו הפרוכת הותירו הזבין ומצורעין ליכנס לשם אמר ר"א ל"ק הא ר"א הא רבנן ומייתי מחלוקת ר"א ורבנן לענין מצורעין וזבין אם מקריבים פסח הבא בטומאה דר"א דמתיר ה"ה הכא בסילוק מחנות וחכ' דאוסרין ה"ה הכא דאוסרין.

ולכאורה צ"ע דבשלמא לדין שילוח טמאין מחוץ למחיצתן שייך למימר דתלוי במחלוקת ר"א וחכ' אולם לדינא במצורע "בדד ישב מחוץ למחנה" צריך להשתלח מחוץ למחיצתו אף בזמן סילוק מחנות.

מוכח דדין שילוח המצורע מירושלים חד הוא עם דין שילוח טמאים מחוץ למחיצתם ואינו דין פרטי במצורע, ובמקום של"ש דין שילוח טמאים מחוץ למחיצתן ה"ה דלא שנא דינא דשילוח מצורע וכמו שנת"ל שלפי דברי הר"מ הפסוק "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב" כולל בתוכו דיני המצורע המשתלח מירושלים. והוא גדר בשילוח ממקום קדוש משא"כ מ"בדד ישב" אין בו דין שילוח והוא דין במצורע.

4) ולהעיר שבדין בדד ישב אם בדד רק משאר הטמאים וכמו"ש הרמב"ם שם, או שאף המצורעין צריכים לישב בדד זמ"ז. ועי' בלקוטי שיחות – חלק כ"ב תז"מ הערה 49 מה שהביא מהראב"ד, ומרש"י ויקרא (יג, מו) וממלכים (ב, ז-ג) וארבעה אנשים היו מצורעין ויאמרו איש אל רעהו (אלא שזה גיחוץ ובניו שמחויבים לכבדו וכו') עי' רלב"ג שם וברש"י שם. ובצפנת פענח עה"ת ויקרא (יג, מו) ועי' ברכות נד. שני מצורעין היו מהלכין בסוף מחנה ישראל, ורש"י מנחות צה. ד"ה קדשין. ב"ב כ. במצורע אתי במצורע חברה שרי ליה, וע"ע תוה"מ סי' קנז איה"ש תצה. וממה שהובא ממ"ב ז, ג, עי' ברע"א כלים (פ"א מ' ז') מה שהעיר בזה ועי' סנהדרין קב. מפני מה זכה, שו"ת בני ציון, סי' ס' ובמהרש"א סנהדרין שם. ועוד יש להעיר ממ"ב שם, ממה שנסתפק המל"מ בהל' בה"ב פ"ז הי"ג אם שערי ע"ח נתקדשו ומצורעין משתלחים מהם או לא, ועי' מלכים שם בפירש"י וברלב"ג וע"ע מנ"ח שסב ס"ק א ובארוכה בדין שערים ומחיצות בצפנת פענח כלאים פ"א ה"א טור ד', תרומות פ"א ה"ה דף ו' ע"א, ושם בהשמטות דף 117, וכלאים צד 20, הובא במפענ"צ סי' ז' וע"ע במקור ברוך סי' כב לענין שערים ופתחים.

5) ועי' תוספתא כלים פ"א ב"ז נכנסו המצורעין לפנין מן החומה לוקין, ובד"כ חומה איירי חומת ירושלים ויש לעיין, ומשמע שדוקא מירושלים לוקין.

6) ועי' במנין העשין לרמב"ן שהשמיט הר"מ מצוה י"ד, שנצטוינו להרחיק מלהנות בבגד שנראה בו נגע צרעת... ודבר פשוט שזו המצוה אינה נמנית עם משפט הצרעת מצוה אחת כי אין זה ענין לדין הטומאה והטהרה, אבל הוא דין מיוחד בפ"ע כאשר שבתו בדד מחוץ למחנה נמנה מצוה בפ"ע וק"ו הדבר עכ"ל. משמע שדין בדד ישב אינו משום דין טומאה וטהרה ויש להאריך. ואכ"מ. ועי' להלן

ז. ודאטינא להכי נבוא לקושיית הכס"מ מדוע לא נקט הר"מ דינא דהמצורע שנכנס למחנה שכינה לוקה ק"כ?

מקור הדברים הוא בתוספתא כלים פ"א ב"ז "נכנסו המצורעין לפני מן החומה לוקין את הארבעים זבין זבות נדות ויולדות להר הבית לוקין שמונים" ובהגהות הגר"א שם כ' להיפך "יולדות שנכנסו להר הבית לוקין ארבעים מצורע שנכנס להר הבית לוקה שמונים" ונר' שהרמב"ם גרס כן (ועי' ביאור הגר"א שם ואכמ"ל).

ובר"ש כלים (פ"א מ"ט) הביא את התוספתא כגירסתינו והקשה אמאי לוקים זבין נדות ויולדות שמונים. וכתב שם דאם באנו ליישב זאת י"ל שאיירי במצורע שהוא זב שלוקה משום זב, ומשום מצורע – שמונים. ומוכח מדבריו שחולק על הר"מ וס"ל שחילוק מתנות לא מחלק לענין הלאווין אך הר"מ ס"ל שחילוק מחנות חשוב חילוק ולוקה שנים.

אלא די ש לדון משום איזה לאו לוקה. דהכס"מ כתב דאי נימא שלוקה שנים משום

"ולא יטמאו" או דכשנכנס להר הבית לוקה משום ואל יבוא אל תוך המחנה, ובאמת מהרמב"ם משמע שלוקה שניהם משום "ולא יבוא אל תוך המחנה" דאיירי בלאו זה הר"מ שם בה"ח, ואילו הלאו של "ולא יטמאו את מחניהם" כ' הר"מ לאח"כ בה"י ובאמת י"ל שהלאו ולא יטמאו את מחניהם איירי רק במחנה שכינה כמו שכתב הר"מ שם וכן בס' המצוות ל"ת ע"ז. ומיושב ממילא קושיית הכס"מ (שם בה"י) למה נקט שם "זה מחנה שכינה" דמשמע למיעוטי שאר מחנות וי"ל – דאה"נ, ומה שהוכיח ממצורע שלוקה מ"ולא יטמאו" אף בהר הבית י"ל דהר"מ ס"ל שלוקה מלאו "ולא יבוא אל תוך המחנה" וכמשנ"ל. ומיושב הכל.

ולפי"ז יתורץ גם קושיית הכס"מ מדוע לא כתב שלוקה ק"כ בנכנס למחנה שכינה וי"ל דנכנס לירושלים ולמחנה לוי דלוקה מלאו אחד ש"ולא יבוא" ה"א שאינו לוקה משום שני מחנות קמ"ל שאע"פ שלא אחד לוקה שנים. משא"כ בנכנס למחנה שכינה שלוקה

בר"מ לענין בהכ"נ – ולהעיר שלא מצינו במנין המצות, מצות "בדד ישב", כדבר הרמב"ן ועי' בתשב"ץ עשין פ' דמשמע שנכללת בדיני המצורע, כמו פ"פ אך צ"ע דהר"מ בעשין קי"ב לא הזכיר זאת, וכן בהלכותיו בטו"צ כתב פ"י ה"ז דין המצורע שיהיה לו מושב לבדו, ואילו שם בפ"פ כתב "מצות עשה שיהיה המצורע מכוסה ראשו... ופורס בגדיו וכו' ועי' ערוך השולחן העתיד קדשים ע' ק"נ. ואכ"מ.

7) יש לדון מדין נטמא ב' טומאות אם חלים שניהם. ואכ"מ וכן הא דלוקה מב' ל"ת באדם אחד ושאינן גופין מחולקים. ואכ"מ.

8) ועי' בר"ש ספ"א דכלים דמשמע שס"ל שיש במצורע לאו "דלא יטמאו". ואולי רק לה"א. ועי' מאירי פסחים סו.: מנ"ח קע"ה ס"ק ה', ערוך השולחן העתיד סי' ל"ו ס"ק כ"א.

9) יש לדון ביולדת אם תלקה שמונים מלא יטמאו ומאל המקדש לא תבוא? ועי' ר"מ ספ"ה מ"ל"ת מ' שהביא לאו זה. ועי' ריטב"א ות' מכות י"ד וט"ו. ועי' ערוך לנר שם. וע"ע ביבמות עה. מעין חכמה, תוריע ר"מ פ"ג בה"מ ה"ט. שיח יצחק שם. ואור שמח פ"ח פסולי המ' דחלק ע"ז, וס"ל שחייב כרת. וכ"כ בהר המוריה סי' כ"א. ולהעיר – מר"מ ספ"ה שורש ט' תוס' תמורה ד. ואכ"מ.

יש לדון אי צריך התראה אחת או שנים? עי' תוס' מכות כ' ד"ה לא צריכא. תוס' זבחים ע"ח. תוס' הרא"ש והרי"ד קידושין עז: "ולהעיר מירושלמי נזיר (פ"ו ה"ד) ובתפארת ישראל נזיר שם. וע"ע מנ"ח מ' רצ"ח ס"ק ט'. ועי' מש"ל אס"ב פ"א מרכבת המשנה פ"ב הלכ' ע"ז הל' ט"ו. ובר"מ שם, משמע שבקרחות בעי התראה א' רק באין כאחד. ועי' ר"ן שם זא"ז חייב א', כרש"י שם. וכ"כ הרשב"ם בתוס' שאנץ מכות, ונמ"י והריטב"א נזיר שם. אך עי' צ"פ בר"מ ע"ז שם. ולהעיר רמב"ן בהשגותיו ל"ל"ת שורש ט'. ועי' תוס' שבתות ג. ד"ה חדא וברש"ש שם יש להשוות ולחלק בין הנושאים.

משום "לא יטמאו" פשיטא שלוקה ק"כס.

ולפי"ז מיושב קושית הצ"ח והאור חדש באות ג' בסתירת הר"מ מביאת מקדש שפוסק כר"י שלפ"ד צ"ל שזבין ומצורעין נכנסים לעזרה בפסח והר"מ שפסק (פ"ו מהל' ק"פ ה"ח) שזבין ומצורעין אסורין בק"פ א"כ שוב ס"ל כר"ש וא"כ ניתקו הכתוב לעשה דבדד יושב מחוץ למחנה ולא ילקה המצורע הנכנס לירושלים.

אולם להנ"ל דבדד יושב מלמדינו שהמצורע משתלח מערי חומה ודין זה אינו נכלל בשילוח הטמאים "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב" דהרי מדין זה משתלח רק מירושלים א"כ אין ה"בדד יושב" מנתק את הלאו לעשה דהרי אינו מיותר (וע"ע בשער המלך בביאת מקדש שם ובשפת אמת ערכין לב:).

ח. ברם עדיין נשאר חובת הביאור בטעם החילוק בין ירושלים לשאר ערי חומה וכמו שהובא לעיל מדברי הספרי, הר"ש (כלים פ"א מ"ז) ופירוש הרא"ש שם, דהא שמצורע משתלח מערי חומה הוא משום שקידשן יהושע כמחנה ישראל (ולשם כך קידשן –

רא"ש) א"כ מ"ש ירושלים וערי חומה שניהם דינם כמחנה ישראל שמצורעין משתלחין מהם?

והנראה לבאר, דבאמת התוס' (ערכין לב: ד"ה וקדשו ערי חומה) למדו הך דינא דמצורע משתלח מערי חומה מהא גמרינן חוץ למחנה מושבו דכתיב ביה, במצורע, ממושב דכתיב בית מושב עיר חומה הרי לפי"ז הא דמצורע משתלח מערי חומה לא משום קדושת מחנה ישראל הוא אלא משום גז"ש וחידוש דין מיוחד.

ולפי"ז י"ל דכיון שאינו דין במחנה ישראל אלא שהוא לימוד מיוחד מגז"ש בפסוק "בדד יושב מחוץ למחנה מושבו" א"כ ממילא אינו נכלל בפרשת הטמאים המשתלחין אלא הוא דין בהנהגת המצורעין.

ועי' זבחים נה "את חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור... טהור מכלל שהוא טמא טהור מטומאת המצורע (שאין מצורע נכנס לו – רש"י) וטמא מטומאת זב (שהזבין נכנסים שם – רש"י) ואיזה, זה מחנה ישראל".

ומשמע שדין אכילת קדשים תלוי במחנה

10) ולפי"ז אולי יש ליישב שינוי הר"מ בה"ח ובה"י ששילוח טמאים... בעשה הוא במקדש בלבד. וכמו"ש הר"מ בעשין ל"א, משא"כ בהלכה ח' כ' בפשיטות הטמא המשולח אך עי' מנ"ח קס"ט ס"ק י"ד ועוד שם מנ"ח תקס"ה, ושס"ב ס"ק א'.

ויש להעיר שלכאורה וישלחו מן המחנה הוא מצוה על הציבור ועי' לשון הר"מ ובסיפרי שאף קטן מצוה לשלחו. (ועי' יראים סי' ד"ש מה שפי' בספרי תצא וק' מספר זוטא דנשא. ועי' אבני נזר יור"ד תנ"ב, תנ"ג. ערכין ג. שטמ"ק שם. ירושלמי פ"ב ה"ב ודוק. והר"מ השמיט דין הקטנים ואולי פשיטא ליה ככלים. ועי' מש"ל פ' י"ח ה"ב. עי' צ"פ דנשא שם, ומנ"ח קע"א ס"ק ה'. ויש לדון). וכן הרס"ג מנה זה בפרשיות לציבור. ועי' ביאור פרעלא עשין קפ"ט בארוכה, ממכות ט"ו ומהוריות ח: ועוד להעיר דמהא שכ' שרק המשולח מהר הבית... וכשם ששילוח טמאים... אם נכנסו עוברים בל"ת משמע שאם נטמאו בפנים לא עוברים ולענין הלאו דלא יטמאו עי' רש"י שבועות ט"ו שלא יטמאו אינו אלא אנטמא בחוץ. ועי' תוס' ועי' ריטב"א שם וע"ע ריטב"א מכות יד: אך עי' רש"י שבועות שם י"ז ד"ה אין חייבין. ודוק.

ועי' פירוש המשניות לר"מ הוריות ב: ורע"ב ותפא"י שם. ועי' צ"פ מכות שם. ובחידושי ר' חיים באה"מ פ"ג הכ"א וק"פ פ"ו הל' א' אך י"ל שבביאת המקדש איירי. ועוד י"ל דאיירי הר"מ כשנכנס להר הבית בלא להכנס לירושלים ע"ד מ"ש הר"מ פ"ה תענית ה"ז. וחייבו מצד שלהר הבית יש ב' קדושות ומת' ק' הכס"מ. ועי' מנ"ח שס"ב ס"ק א' לענין ירושלים. ואכ"מ.

11) ומ"ש בכ"מ "נתקדשו" י"ל שהכוונה נתיחדו, ועצ"ע.

ישראל והרי קדשין נאכלים בירושלים ולא בערי חומה א"כ מוכח שרק ירושלים חשיב מחנה ישראל ולא ערי חומה¹².

ט. והנה בפסחים סז כתב רש"י בד"ה לפניו ממחיצתו "מחיצה שנאסר להכנס בה דהיינו לפניו מחומת כל ערי ישראל כדאמר לקמן מצורע משתלח חוץ למחנה ישראל", משמע שחולק על הרמב"ם וס"ל שלוקה גם בערי חומה משום שגם הם חשיבי מחנה ישראל.

ועי' ברכות ה: רש"י ותוס' ד"ה הא לן דנחלקו אי בזמן שאין היובל נוהג וממילא אין דין בתי ערי חומה אם מצורעין משתלחין מערי חומה או לא. דרש"י ס"ל שמשתלחין וכמו שמסבירים שם הרשב"א, הרא"ש, משום דקדושה שניה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא ותוספות חולקים¹³.

וי"ל דלשיטתייהו אזלי דתוס' שס"ל דהך דינא דמצורע משתלח מערי חומה הוא גז"ש מבתי ערי חומה א"כ אין הנלמד עדיף מהמלמד ואינו משתלח בזמן שאין היובל נוהג, כיון שאינו מדין קדושת מחנות. משא"כ רש"י שס"ל שע"ח יש בהם קדושת מחנה ישראל, ומצורע לוקה גם בע"ח הרי עיקר

הדין הוא משום הקדושה בהם ואף שאין היובל נוהג מ"מ קדושתן קיימת ומצורעין משתלחין מהם.

אך האמת תורה דרכה דאין לומר דתוס' ס"ל שבערי חומה אין דין מחנה ישראל דהא בהדיא איתא בתוס' סנהדרין מב¹⁴: דאף בערי חומה יש – קדושת – מחנה ישראל. מ"מ לשיטתייהו אזלי שכל דין המצורע נלמד מבתי ערי חומה וכאשר אין היובל נוהג וממילא אין בתי ערי חומה נוהגים ועד"ז אין מצורעין משתלחין. (אלא די"ל עפ"י תוספ' כתובות מה: ד"ה על פתח, שבזמן שרובה עכו"ם אין דין בתי ערי חומה ועד"ז אולי הביאור בתוס' ברכות אלא שלא הזכירו דין זה דכיון דדין ערי חומה הוא מצד מחנה ישראל ובאין יושביה עליה בטלה קדושתה ויש להאריך בכ"ז ואכ"מ¹⁵).

ועי' שבועות טז. כל מצוות אלו נוהגות בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדשה לע"ל. ורש"י ד"ה כל מצוות האלו כתב "מצוות בע"ח ושילוח מצורעין" הרי שדין שילוח מצורעין מע"ח הוא מדין קדושה הרי שיש בע"ח דין קדושה ועי' ערכין שם "וקדשו ע"ח" וצ"ע והרי קדושה שניה קדשה לשעתה וקדשה לע"ל ועי' בחי' הגר"ח על הרמב"ם, וכן

12) ולהעיר מהמב"ט בקרית ספר בית הבחירה שקק"ל נאכלים גם – בערי חומה ועי' פסחים סג: שו"ת רע"א קע"ז כלים פ"א מ"ז ובזרע אברהם ח, י"ט. מנחת ברוך כ"ב ובכ"מ.

13) ועי' ברמב"ן בתוה"א שער הגמול. ומר"ה גאון שהביא מהרשב"א וידוע השו"ט בדין מצורעין בזה"ז ועי' לקוטי שיחות המוזכר בסוף. ועי' פיה"מ לרמב"ם נגעים ספ"ד וק' למה לא הביא מברכות הנ"ל. נהרות דמשק סי' קע"ז מהגאונים, הלכות א"י לבעל הטורים, ולהעיר מיור"ד רס"ז שירי ברכה שם שו"ת ארי יהודא יור"ד פ"ו, ואדמוה"ז השמיט זאת. תפא"י טהרות ל"ט ורע"א שאין יחסי כהונה (מג"א סימן ר"א ס"ק ד') אין ספק מוציא מידי ודאי. אך נגעני בתים ובגדים מא"ל? ואולי חזקה דממונא. ועי' מנ"ח קס"ט אות י"ג ואכ"מ.

14) תוס' ד"ה בית הסקילה ועי' בר"מ ויש לדון אם השמיט זאת או כלל בדבריו. ועי' גליוני הש"ס שם. ולהעיר ממשנה אחרונה כלים שם.

15) מנ"ח (קע"א ס"ק ה') ועוד אחרונים הקשו מנ"ל דין זה. ועי' בירושלמי פ"ד ה"ד שם. וכן במגילה פ"א ה"א עפ"י הגר"א אורח חיים תרפ"ח ס"ק ב', ועי' ר"ן ריש מגילה ובטור"א שם. ומ"ש הרש"ש שם צ"ע דל"ש לדין קנה אלא לדין רוב, ומה יהא דין של המיעוט?

בחידושי ר' חיים בסנטסיל (הכפלה) ויש להאריך בכ"ז ואכ"מ¹⁶.

העולה מכל האמור שיש לדון אי בע"ח קדושת מחנה ישראל והספרי והתוס' כתבו להדיא שיש בהם דין מחנה ישראל (אילולא דין רוב עכו"ם) ושוב הדרא קושיא לדוכתא מ"ש ע"ח מירושלים?

י. והנראה לומר שיש חילוק בגדר הדין "ג' מחנות" להדין "מחנה ישראל" דהרי מה שלמדנו שהמצורע משתלח חוץ לירושלים הוא מהא שאם לא כן יהיו כל הטמאים משתלחין למקום א' כמו"ש הר"מ בהל' ביאת מקדש פ"ג ה"א ומזה למדנו שמשתלח מחוץ לג' מחנות ודין זה הוא רק בירושלים שכל המחנות הם זה ליד זה משא"כ ע"ח הוא דין נפרד ול"ש לדין ג' מחנות. ודו"ק.

ועי' בר"ש כלים (פ"א מ"ז) שכתב שא"א ללמוד דינא דהמצורע משתלח מערי חומה מהא דכתיב "והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אתהן מחוץ לעיר ולא אדם מחוץ לעיר אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה"¹⁷ משום ש"ל שאין שייך דין ג' מחנות אלא בירושלים שאין דין הפסק במחנות שכולן סמוכות זה לזה ולפי"ז מיושבים כל הדיוקים המובאים לעיל באות ה' עיי"ש.

ומיושב לפי"ז הא דהביא הר"מ דין המצורע שמשתלח מירושלים בהל' ביאת מקדש והרי מה שייך דין שילוח מירושלים לביאת

המקדש? ולהנ"ל י"ל דמה שמשתלח אינו מדין מחנה ישראל בעלמא אלא מדין מחנה הסמוך למחנה שכינה ולויה ולכן שייך לדין ביאת המקדש מ"מ בתחילת המצות לא הביא הרמב"ם את איסור כניסת המצורע לירוש"ל כיון שמ"מ אינו דין עצמי להלכות אלו. ועי' ברמב"ם פ"ו בית הבחירה הט"ז שקדושת המקדש וירושלים גם קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולע"ל כיון שקדושה תה מפני השכינה והשכינה אינה בטילה¹⁸. א"כ שאני דין ירושלים מערי חומה ועי' בצל"ח ברכות שם עד"ז ובמנ"ח קס"ט סק"ד שאף בזה"ז בירושלים יש דין שילוח מצורע וכן שם שס"ב סק"א.

ועי' מו"ק יד: דבעי שם הגמרא מצורע מהו שינהג צרעתו ברגל ופרש"י שם לענין שלא יבוא לתוך המחנה ולא יגלח.

וצ"ע דבשלמא לא יגלח הוי דין במצורע וברגל יש לומר שאינו נוהג, אך מה שלא יבוא לתוך המחנה הוא דין באיסורין ש"ל ולא יטמאו את מחניהם" או משום "ואל המקדש לא יבוא" וכמשנת"ל ואיך י"ל שברגל יוכל טמא להיכנס למחנה ועי' בחי' ר' חיים סטנסל שנתקשה בזה.

ולהנ"ל י"ל אולי שאיירי כאן שיכנס לערי חומה ולא לירושלים ודין כניסתו לע"ח הוי דין במצורע ולא במקום קדוש וכמשנת"ל ומש"ה ברגל שאין נוהג דיני המצורע י"ל שיכנס לע"ח משא"כ לירושלים שדין איסור

16) ובדין ע"ח בבית שני עי' גיטין עה. בתקנת הלל תוס' גיטין שם. וערכין לא. ורמב"ן גיטין שם. מרכה"מ שמו"ל פ"ב הט"ז בדת הרמב"ם ועי' ערוך השולחן העתיד סי' ל"א.

ועי' רש"י ערכין לב: ד"ה וקידשום. בשתי תודות וכו'. רש"י שבועות טו. תוס' ערכין שם. מהר"ץ חיות שם. דב"א י, ו"א. טו"א מגילה י ומאירי.

17) עי' קרית ספר שכ' שמהא מקורו של הר"מ. ועי' מקדש דוד סי' ל"ח בסופו שכתב שמכאן מוכח שכל עיירות ישראל יש בהם קדושת מחנה ישראל וצ"ע ומה שהביא מהר"ש צ"ע דאיירי רק בבתי ע"ח. ועי' מג"ח קע"ב דאבנים משתלחים אף מעיירות בחו"ל. ועי' משנה אחרונה כלים, שם.

18) ועי' תוס' יבמות פ"ב, סמ"ג עשין קס"ג, ובשם התרומות.

הוא מלאו של כל הטמאים י"ל דאינו רשאי¹⁹ אך מ"מ לרש"י פסחים סז. שלא חילק בין ירושלים וערי חומה ולדידו לוקה בכ"ג כמו שכ' קשה וצ"ע.

יא. ויסוד כל הדברים נלמד ממ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א ב"לקוטי שיחות" חלק י"ח וחלק כ"ב.

דבחלק כ"ב פרשת תזו"מ כתב דיש לחקור בדין המצורע אם "בדד ישב" הוא פועל יוצא מדין שילוח טמאים ממקומות המקודשים או הוא דין מיוחד במצורע. וביאר שם דנ"מ א. במקום שאין דין מחנה ישראל אם חייב לישב לבדו. ב. אם מובדל משאר מצורעין. עיי"ש בארוכה.

ובחלק י"ח בפרשת בהעלותך ביאר בגדר שילוח מרים מהמחנה והוסיף נ"מ לענין מצורע בזה"ז כשבטלו המחנות. ובהערה 38 כתב: דוישלחו מן המחנה וגו' ולא יטמאו את מחניהם וגו' (שבפ' נשא שזה נוגע לקדושת מחנות ו) ירושלים (שזהו חובה על ב"ד או הציבור לשולחו) אבל המצוה ד"בדד ישב מחוץ למחנה מושבו (שהוא על המצורע עצמו), י"ל שאינו נוגע לקדושת מחנות כ"א לזה שישנו מחנות (ירושלים) בהתישבות דבנ"י. (ובפרט ע"פ פי' הראב"ד... וראה סוגיית הג"מ מו"ק י"ד, ב. ואילך פרש"י שם ד"ה שינהיג. ועוד.) ועיין שם בארוכה דברים נפלאים ואכמ"ל בזה.

19) עי' מנחת ברוך סי' ע"ז ע"ח ע"ט, בביאור הסוגיא בארוכה, ובדרוש לציון (לנוב"י) דרוש ג'. ויש לדון עוד מהסוגיא מו"ק טו דמרש"י שם טז. ד"ה זו נראה שמצורע וט"מ דינן אחד לענין שאין משלחין קורבנותיהם. ומר"מ ספ"ב ביאת המקדש כ' ר' חיים בסטנסל שמשמע שחלוק דינם. ועי' בספרו על הרמ"מ פ"ו ק"פ ה"א ודוק ועי' מנחת ברוך סי' כ"ב וכ"ג.